

FOTO: TONI VIDAL

JOSEP VALLVERDÚ: PETIT RETRAT LITERARI

JOSEP MARIA ALOY

Josep Vallverdú va néixer a Lleida el 9 de juliol de 1923. Als dotze anys va escriure un poema i, als tretze, uns Pastorets que ell mateix va il·lustrar. Home de moltes residències —“*no m’he quedat mai enlloc*”, diu—, però a tot arreu per on ha passat ha deixat marca. Casa seva és casa vostra... Allà hi trobareu el caliu i l’acolliment no sols de l’escriptor sinó també de la Isabel —puntal indiscutible i activista inesgotable— i de l’Eloi —una sensibilitat extrema i exquisida.

Ha residit molt de temps a Puiggròs, comarca de les Garrigues, lluny del brogit urbà i envoltat, sovint, de la boira espessa, «*una boira insidiosa, acotonada, estúpida engolidora de colors, agrisada i inútil*». Per veure’l feliç doneu-li un ambient camperol, amb repòs i estabilitat, amb un hort per conrear personalment. Per veure’l més feliç encara, deixeu-lo escriure i, sobretot, novel·la per a gent jove. Josep Borrell el defineix com un «*escriptor empeltat d’horacià: mescla d’home de lletres i de pagès*». No postula un ruralisme ultrancer. Només una identificació serena i sentida entre home i terra.

Individualista al servei de la col·lectivitat. Solitari però gens insolidari. Emotiu i sensible. La seva trajectòria, impecable, s’ha anat construint lluny dels crits i dels focs d’artifici i només dominada pel testimoni d’una fidelitat rigorosa al país. S’ha dedicat a la docència, tot i que no li agradava gaire donar classes. Els seus alumnes, però, l’admiraven i el continuen admirant.

Ha tingut sempre una gran dèria per publicar. Només a La Galera, a la col·lecció «Els Grumets»,

hi té vint-i-dos títols que sumen més d’un centenar d’edicions. El seu llibre *Rovelló* en porta ja vint en català i està traduït a més a l’italià, al francès, al basc, al castellà i, fins i tot, al rus, i és el llibre infantil català que més premis ha guanyat durant els últims trenta-cinc anys. La sèrie de dibuixos animats sobre aquest entremaliat gos han tingut un èxit notable i els drets televisius han estat adquirits per altres televisions de fora del país. «*No es pot dubtar* —diu el crític Francesc Boada— *de la transcendència social de la seva obra, si es té en compte com és de reduït el nostre mercat*».

Ha guanyat multitud de premis i ha estat candidat al premi H. C. Andersen, que ve a ser el Nobel de literatura per a joves. Ha estat un autor «*capaç de crear una línia pròpia i de ser-hi fidel, lluny dels batzacs de la moda*» —tal com diu Teresa Duran. Una bona part de la seva obra és una lúcida reflexió crítica sobre els homes i les dones i llurs conductes i febleses.

Pedrolo el qualificava de «*fabulador*» i Francesc Danès de «*grafòman impenitent*». Altres persones han dit d’ell que és un «*agitador cultural*», un home «*xop de cultura*» o un «*pedagog del civisme*». La seva generosa presència ha estimulat multitud d’actes culturals de tota mena i en moltíssims casos, diu Antoni Bergós, «*ha esdevingut el cop de ventall que calia donar perquè el caliu tornés a flamejar*». És, probablement, l’escriptor més llegit entre la gent jove del nostre país i propietari d’una sòlida trajectòria, malgrat que amb una prudent i modesta actitud manifesti que «*al*

cap i a la fi, hom arriba on arriba ben bé per pura i pelada casualitat».

Ha estat un dels grans creadors d'opinió i un dels grans teòrics del pensament ponentí contemporani. Irònic irreductible, conversador intel·ligent, elegant i exigent... Els seus articles a la premsa, sempre lúcids, són un bon antídoto contra les bajanades amb què se'ns bombardeja permanentment i per totes bandes. L'embadaleix l'estoïcisme dels gossos i la seva fidelitat. No podria viure, en canvi, sense tenir algun gat a la vora.

L'estiu passat, l'escriptor va complir vuitanta anys. Malgrat que es tracti d'un autor d'una obra diversa i hagi destacat en el camp de la traducció i del llibre d'assaig, i algú l'hagi qualificat d'escriptor tot-terreny per la diversitat de la seva obra, no podem deixar de destacar que és un dels escriptors per a gent jove més prolífics i prestigiosos del país. Per a molts és el degà d'aquesta literatura sovint poc valorada. La seva obra destinada a aquest públic està formada per una seixantena llarga de narracions escrites amb una prosa elaborada, suggeridora i rica. La seva especialitat és l'aventura i sobretot la novel·la d'acció, però en la seva obra s'hi observa un desig de varietat que l'ha portat a tocar tots els temes i totes les formes narratives. Vallverdú, com un bon tastaolletes, ha creat un món literari ampli, divers i envejable. Una obra reconeguda i premiada en la qual l'ofici, la coherència i la fidelitat són algunes de les característiques principals. Una obra sòlida, bastida sobre uns valors que, sense oblidar el vessant lúdic, propi de la narrativa per a joves, plantegen alhora el repte d'una reflexió constant i d'un enriquiment personal del lector.

Mentrestant, Vallverdú, amb una lucidesa i una salut envejables, no para de treballar. De treballar amb els mots —enguany ha publicat tres narracions més— i de treballar a casa i al seu hort, al costat de la Isabel i de l'Eloi. I sempre barrinant nous projectes i rebent continus reconeixements, d'entre els quals destaca especialment el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes atorgat

ara fa tres anys. Amb la seva obra, milers i milers de lectors de diverses generacions avui són més rics i més feliços. Algun dia la societat, tan sàvia per segons quines coses, haurà d'agrair que gent com Josep Vallverdú, hagi dedicat el seu temps i la seva capacitat fabuladora a trobar una mica més de sentit a la vida i a fer-la una mica més civilitzada i humana. I, és clar, també una mica més divertida.

JOSEP MARIA ALOY (Manresa, 1948) va estudiar uns quants anys al seminari de Vic, on va aprendre sobretot a estimar els llibres. És filòleg, ha donat classes durant molt anys a l'escola Badia-Solé de Manresa i, des d'en fa uns quants més, treballa al departament de Justícia, en el camp de la delinqüència juvenil. Durant les hores lliures llegeix molt i col·labora com a crític i estudiós de la literatura infantil i juvenil en algunes revistes. Ha publicat dos contes infantils i una biografia sobre la vida i l'obra de l'escriptor Josep Vallverdú.